

És possible funcionar sense governs: alternatives al parlamentarisme

CNT

Confederació Nacional del Treball

Autor: Francisco Javier Ortiz Vargas

**Edita: Secretaria de Formació i Estudis
Secretariat Permanent del Comitè Confederal**

Maig 2011

Historiador Domínguez Ortiz 7 local 2 14002 Còrdova
correu-e: sp_cn@cnt.es
Direcció Postal: Apartat 2138 - Codi Postal 14080
Telèfon: 957 434 897 /Fax: 942 940 983

www.cnt.es

És possible funcionar
sense governs:
alternatives al
parlamentarisme

Es pot viure sense governs?

Aquesta pregunta —senzilla en la seva formulació, però que deslliga un univers argumental per poc que es busqui entre les seves arrels— ha ocupat les lluites i debats de multitud d'obrers, filòsofs, intel·lectuals i polítics als segles XIX i gran part del XX, en els temps en què la societat, diem-li “civil” —encara que no n’hi ha cap altra— semblava buscar amb afany i desesperació les respostes sobre la seva pròpia destinació. En canvi ara, ja al segle XXI, els únics que semblen fer-se aquesta pregunta de forma global i amb un interès polític clar són les empreses multinacionals, que necessiten d’una banda, lliurar-se de les traves —per anomenar-les d’alguna manera— imposades pels governs nacionals o locals i per un altre, absorbir el negoci dels —pocs— serveis públics que encara queden en mans dels estats.

El debat, vist lògicament des del seu vessant social, ha estat sepultat per l’aparició de les modernes democràcies, que al fil d’aquell “vivim en el millor dels mons possibles” ens han acostumat a un entorn social que criminalitza que es posi en qüestió del model de govern, per no parlar del d’estat o el sistema econòmic. Lentament, la por infiltrada en la societat després del teló dels terrorismes i la seva posterior identificació amb qualsevol dissidència, ha anat despullant a les persones del seu dret a qüestionar l’estat i les formes en què aquest es manifesta. L’aparició, en el nostre cas, de la constitució de 1978 cristal·litza la forma d’estat i de govern despullant a la societat —que se l’anomena “el poble sobirà”— de qualsevol possibilitat de modificar el marc polític —i no diguem l’econòmic— en què es desenvolupa. Sobirans per res, llavors; més aviat controlats, dirigits i immobilitzats. Òbviament, aquestes són les característiques de tot poble que aspiri a formar part del “món desenvolupat”, de les organitzacions polítiques i econòmiques internacionals. Són condició necessària per

a la seguretat d’inversors, empreses i lliure flux de capitals, que no desitgen veure amenaçada la seva estabilitat per cap tipus de “voluntat popular”, que, aquests ho saben bé, sempre és contrària als seus interessos quan no se la manipula i controla adequadament. Per tant, el “govern del poble” només ens permet al poble triar entre una de les dues opcions del seu ferri bipartidisme —amb alguna proposta nacionalista ad hoc—, en llistes tancades i establertes per les cúpules de l’oligopoli polític. Això és tot el que podem fer per la “democràcia”. Un escàs bagatge per a tanta xerrameca.

El soroll mediàtic massiu en el qual ens trobem immersos, el nom oficial del qual és “informació” —una de les seves fites és la creació de notícies cada vegada més fantàs-

el “govern del poble” només ens permet al poble triar entre una de les dues opcions del seu ferri bipartidisme

tiques, com el presumpte assassinat de Bin Laden— permet als poders reals mostrar-nos la realitat d’acord als seus interessos del moment —qui recorda ja l’explosió de la central nuclear de Fukushima, encara que les seves conseqüències per a la vida continuïn aquí durant milers d’anys?— d’una forma envejable. La realitat s’amuntega com la roba bruta i al fil de la nostra societat de consum, en comptes de rentar-la, preferim tirar-la i comprar-ne una altra nova. Cada vegada tenim menys temps disponible, enmig del devesall de publicitat que constantment ens impulsa a aprofitar —és a dir, comprar— el dia d’avui i que només pensem en el demà per contractar un pla de pensions, si evitem, clar, que ens acomiadin de la feina. Així podrem seguir pa-

gant les lletres i escapar-nos de la realitat en aquests curtíssims caps de setmana, gràcies als quals som capaços de tornar a la feina, encara que més cansats encara. Cal competir incansablement, en una carrera sense final.

La campanya electoral de cada partit es dirigeix no des d'un centre polític o ideològic, sinó des d'un conglomerat d'empreses de màrqueting, assessors d'imatge i professionals de la comunicació-manipulació

Llavors, com pensar en l'estat? o el govern? com qüestionar-se el propi fet de córrer si no podem parar de córrer? L'únic temps per a la política que tenim disponible —i permès— està a l'entorn dels processos electorals.

En el nostre estat, el govern del poble “sobirà” ha estat un brou que s'ha anat coent des de la instauració democràtica —que va ser paral·lela a la restauració monàrquica— amb el foc de la traïció als principis ideològics i morals, la corrupció, el terrorisme d'estat, la depravació de la política i dels polítics, l'aparició del neoliberalisme totalitari i la submissió dels governs als designis del gran capitalisme nacional i internacional. D'aquell brou només queden ja els pòsits, una resta negra i calcinada que s'invoca cada quatre anys, en una espècie de ritual religiós, en el qual ja ningú creu però al que la majoria guarda un cert respecte, uns per simbolitzar la fi del franquisme —millor dit, de la mort de Franco, que no la del franquisme— i uns altres perquè ho consideren una espècie de deure cívic, igual que el reciclar les escombraries orgàniques, aturar-se en els passos de zebra o felicitar el nadal.

És veritat que de vegades les eleccions s'animen, a la manera en què ho fan els par-

tits de futbol Reial Madrid-Barcelona o els “*derby” locals. Els entrenadors fan algunes declaracions incendiàries, que retransmeten tots els mitjans creant la sensació de que hi ha enfrontament, que hi ha “emoció”. A això és al màxim a què poden aspirar els processos electorals; a crear emoció entre els “afeccionats” —és a dir, els que s'identifiquen amb algun dels dos colors en lluita— per saber qui guanya “el partit”.

La campanya electoral de cada partit es dirigeix no des d'un centre polític o ideològic, sinó des d'un conglomerat d'empreses de màrqueting, assessors d'imatge i professionals de la comunicació-manipulació. Tot això ocasiona despeses milionàries que els partits aconseguen de les entitats bancàries (segons el Tribunal de Comptes el 2006 els partits polítics espanyols amb representació al Congrés tenien un deute amb els bancs gairebé de 200 milions d'euros), de les més que suculentos subvencions de l'estat (només el 2010 els partits polítics es van repartir 216 milions d'euros) o de les seves fonts secretes de finançament, és a dir, els que “col·laboren” amb els partits i no precisament d'una forma “desinteressada”. No obstant això, aquest “mal funcionament” de les cuines de la democràcia és considerat com a normal, ja que cada any el Tribunal de Comptes destapa les irregularitats del finançament dels partits sense que això tingui cap conseqüència.

Desproveïts d'ideologia, amb molts comptes que saldar i favors que retornar, amb un ull posat en els inversors i els mercats i un altre en els índexs de popularitat i les enquestes, no és d'estranyar que al cap de poc temps el govern, les agendes i els compromisos suplantïn discretament als programes polítics, i al cap d'uns mesos la desil·lusió i la desgana s'instal·lin entre l'electorat —àlies “poble sobirà”—, que hibernarà sense pensar en la política —per a això ja té el futbol— fins que es torni a convocar un nou espectacle electoral.

La degradació de la política i els governs

és aclaparant. Ex-presidents, ministres i els seus assessors directes són contractats per les multinacionals com a “assessors” pagant-los així els serveis prestats mentre exercien tasques com a càrrecs electes. Enmig de la crisi, n’hi ha prou amb veure com els governs actuen sense vergonya a favor dels bancs defraudadors i fan pagar la crisi als més desfavorits, reduint sous, reduint prestacions socials; els escàndols de corrupció, normalment tolerada i admesa, que només es destapen només a la calor de les maquinàries electorals, una corrupció que ha aconseguit infiltrar tots els àmbits de la societat; governs que amb una mà venen armes als països més pobres mentre amb una altra els saquegen els seus recursos; governs que fan lleis que permeten la mort d’immigrants a les nostres portes i en canvi toleren i defensen els paradisos fiscals; una degradació en suma, que repugna a les poques persones a les quals encara interessa la política i són honorades —és a dir, les que no viuen d’ella—.

No és cap bogeria, per tant, intentar prescindir d’aquest sistema. Un poble no pot ser “sobirà” només per designar a un o un altre president o partit -que no són més que una aparença mediàtica, gairebé virtual-, sinó per decidir el que fa amb la seva vida i amb la de la seva comunitat. Per ser sobirà, un poble no pot delegar el govern lliurant una carta blanca a la classe política, que sense embuts se’ns presenta al servei del món financer; el poble ha de retenir i exercir el seu autogovern com a única forma d’evitar que es traixin els seus interessos. És a dir, ha de participar en la política real, la que es fa en el dia a dia, que afecta a les petites i a les grans coses, tot això pel que cap “govern” pregunta als seus ciutadans —vegeu, si no, la rara excepció d’Islàndia— cap a on vol dirigir-se, com vol organitzar-se, com vol distribuir els seus impostos, quin model productiu vol i en definitiva com és la societat en la qual aspira a viure aquest poble, considerat menor d’edat per prendre totes aquestes decisions i no obstant això, qualificat de “sobirà” per

una classe dirigent autoerigida en el seu tutor etern i universal.

Per tant, si anomenem “govern” a aquest conjunt d’interessos i a la manipulació de la “voluntat popular”, no crec que moltes persones en el seu sa judici poguessin dir que no podem prescindir d’ells. Per ventura no tenim

Enmig de la crisi, n’hi ha prou amb veure com els governs actuen sense vergonya a favor dels bancs defraudadors i fan pagar la crisi als més desfavorits

dret, com a poble, ara sí sobirà, a plantejar-nos un canvi en el model d’estat? No ens ho concedeix la llei, efectivament, però aquest dret és inalienable i no pot ser atorgat ni sotret per cap llei. No podem aspirar a un altre sistema econòmic? A una altra “constitució”? Més enllà de la ideologia de cadascú —exceptuant, òbviament, les autoritàries i dictatorials— sembla difícil poder negar-li al poble aquest dret intrínsec. Una altra cosa seria que el poble sabés que és poble, en primer lloc, i que adquireixi la consciència de voler canviar la seva situació, en segon lloc. Els extraordinaris esforços de l’estat per intentar evitar que això passi no són escassos. No obstant això, succeeix, dia a dia, de mil formes diferents i en mil llocs, i ningú seria capaç de predir —inclòs l’estat amb tot el seu poder i la seva capacitat de control— quan pot passar a escala d’un país o d’un continent.

Aquesta anarquia, aquesta absència de poder establert, està molt més aprop de nosaltres del que a simple vista pugui semblar. Existeixen multitud de relacions i activitats socials que no estan regides per cap acció governativa -ni participen en elles de cap manera- en les que no impera el caos, entès com a desordre i falta d’organització’.

1 En relació a la definició de “caos”, preferim la que

Al marge dels partits —i sindicats— que participen de la política institucional, els parlaments i tot l'aparell de l'estat, amb les seves consegüents subvencions i prebendes, la immensa majoria de l'entramat d'organitzacions socials existent es basa en la presa de decisions de forma horitzontal, de caràcter assembleari, és a dir, s'autogovernen sense govern, sense dotar-se d'una estructura jeràrquica que tingui atorgat el poder de dirigir i decidir en nom dels seus membres, que conserven el seu poder de decisió. Això, al mateix temps, els obliga a participar en la "política" de l'organització, en el seu funcio-

se li aplica en física al "comportament aparentment erràtic i imprevisible d'alguns sistemes dinàmics, tot i que la seva formulació matemàtica sigui en principi determinista". Per a una definició més social és possible trobar una ampla bibliografia, remetent-nos a les obres de Hakim Bey sobre el caos i en especial, sobre les Zones Temporalment Autònomes.

nement, en els seus problemes i aspiracions. D'aquesta manera, el grup tendeix a ser, en la major mesura possible, el que els seus membres volen que sigui. Però a més, com a peça imprescindible per a l'autogestió, el nostre interès se centra en aquells grups que uneixen aquesta horitzontalitat política amb l'autonomia financera, que els fa independents de la "censura prèvia" que els grups que depenen de les subvencions acaben irremediablement adquirint.

En l'àmbit local, es mouen en una infinitat de qüestions socials de tot tipus: organitzacions dedicades a l'ecologia i l'agroecologia que defensen una assumpció doble dels papers de productor i consumidor; veïnals, que reivindiquen polítiques de defensa dels barris o els edificis i contra l'especulació; culturals, fora de l'espai de la cultura subvencionada i distribuïda pels mitjans de masses, que busquen un espectador-participant; en el terreny edu-

catiu, les escoles llibertàries i els projectes i tallers educatius d'aquesta tendència; les xarxes de consum nascudes de l'economia i altres activitats no-econòmiques, els centres socials ocupats i autogestionats repartits per tot l'estat i una quantitat ingent de grups organitzats entorn de reivindicacions socials, laborals, urbanístiques o econòmiques que es creen, canvien i desapareixen a les nostres ciutats i pobles. Al món del treball, les seccions sindicals d'empresa que defensa la CNT

En l'àmbit nacional i internacional, també abunden els exemples d'autogestió política i econòmica d'organitzacions que s'autogovernen i que són independents de poders externs

es construeixen i funcionen de forma assembleària, amb plena autonomia en la seva activitat.

En l'àmbit nacional i internacional, també abunden els exemples d'autogestió política i econòmica d'organitzacions que s'autogovernen i que són independents de poders externs: una bona part de les organitzacions sorgides a la calor dels moviments antiglobalització han tingut aquest caire, entorn de les quals es desenvolupen multitud de pràctiques autogestionàries; a internet, les comunitats de programari lliure funcionen d'aquesta manera i amb un notable èxit i desenvolupament; A Sud-amèrica, el moviment obrer segueix gestionant les fàbriques ocupades malgrat la dura fustigació dels governs; amb els seus diversos matisos i característiques pròpies, en altres països moltes organitzacions desenvolupen lluites contra el capitalisme en el seu vessant ecològic o alimentària. Al món llibertari pròpiament dit, les organitzacions anarcosindicalistes agrupades a l'AIT (Associació Internacional

de Treballadors) defensen un model de societat basat en principis anarquistes al mateix temps que desenvolupen la seva lluita sindical sense la co-participació en institucions i empreses; ateneus, grups i col·lectius d'inspiració llibertària es creen i es gestionen per si mateixos en els llocs més insospitats.

Aquests grups i la seva activitat no són promocionades a la televisió, premsa o ràdio -llevat que sigui per criminalitzar-los, relacionant-los amb delictes, drogues o violència- pel que una gran part de la societat ignora la seva existència. No és cap secret que mantenir la ignorància política de l'electorat -àlies "poble sobirà"- és una necessitat de qualsevol estat². D'aquesta manera no és d'extranyar que, a l'estat espanyol, mentre un 60 % de la població declara que la política li interessa poc o res, al mateix temps, un 70% daquesta mateixa població li otorga més de 5 punts sobre 10 a la satisfacció amb la democràcia a l'estat espanyol³. No obstant, en aquesta enquesta del CIS a què ens referim, de desembre de 2009, respecte a l'afirmació "estigui qui estigui en el poder sempre busca els seus interessos personals", el 76% dels entrevistats es mostrava d'acord o molt d'acord.

² "El pitjor analfabet és l'analfabet polític. No sent, no parla, no participa dels esdeveniments polítics. No sap que el cost de la vida, el preu de les mongetes, del pa, de la farina, del vestit, de la sabata i dels remeis, depenen de decisions polítiques. L'analfabet polític és tan ruc que s'enorgulleix i eixampla el pit dient que odia la política. No sap que de la seva ignorància política neix la prostituta, el menor abandonat i el pitjor de tots els bandits que és el polític corrupte, galifardeu i lacai de les empreses nacionals i multinacionals". 'L'Analfabet Polític', poema de Bertolt Brecht.

³ http://www.cis.es/cis/opencms/-Archivos/Marginales/2820_2839/2826/es2826.pdf

La Classe Treballadora
NO VOTA
S'ORGANITZA
I LLUITA!

Aquestes organitzacions a les quals ens referim funcionen com a laboratoris on les persones adquireixen l'experiència de la democràcia directa i més enllà del caràcter intrínsec de cadascuna, representen un

ni designis científics que prediguin com, on o quan passarà aquesta presa de consciència col·lectiva de la qual parlem. De fet, passa constantment en tot el món de forma incontrolable. Només és necessari que aquestes consciències s'agreguin i es dotin d'un objectiu comú. Un objectiu en el cor del qual necessàriament ha d'habitar l'ànima d'alliberament individual i col·lectiu tant del sistema polític com de l'econòmic, és a dir, del capitalisme en tots els seus vessants.

exemple d'organització al marge dels criteris jeràrquics, independents de les formes de participació autoritzades i permeses per l'estat. Cadascuna d'elles és un intent d'aquest "poble sobirà" d'exigir el seu dret a dirigir-se i una prova que pot fer-ho. Un desafiament a la política autoritària que patim, que no deixa de ser-ho per molt recoberta d'embolcall "democràtic" que se'ns presenti.

D'aquestes experiències, del seu èxit per a les persones que les integren i de les seves energies organitzatives per estendre's i fer-se visibles depèn en bona part que cada vegada més persones, en més espais socials s'adonin que tenen el dret a plantejar-se una altra forma de viure i gestionar la societat, d'administrar l'economia, el consum o l'ecologia. El fruit d'aquest èxit serà el progressiu augment d'espais autogestionats i lliures d'autoritat, que al mateix temps han de convertir-se en la llavor d'ulteriors moviments més estructurats, —que no més burocratitzats— entorn de les idees comunes que la societat es marqui en el seu desenvolupament.

No hi ha receptes per a aquest trànsit, ni fulls de ruta escrits prèviament per cap savi gurú,

Confederació
Nacional del
Treball